

Advokatrådet

Forsvarsministeriet

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF.: 33 96 97 98

Sendt pr. mail til fmn@fmn.dk og jad@fmn.dk

DATO: 18. juni 2025
SAGSNR.: 2025 - 1728
ID NR.: 1111003

Høring over udkast til forslag til lov om bygge- og anlægsprojekter samt driftsaktiviteter med væsentlige nationale forsvarsformål eller væsentlige civile beredskabsformål

Ved e-mail af 19. maj 2025 har Forsvarsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte udkast til lovforslag.

Advokatrådet har følgende bemærkninger:

Anvendelse af anlægslov

Advokatrådet anerkender, at der i den nuværende sikkerhedspolitiske situation skal være mulighed for hurtigt at igangsætte bygge- og anlægsprojekter samt driftsaktiviteter, der tjener væsentlige nationale forsvarsformål eller væsentlige beredskabsformål, og at der derfor kan være behov for at forkorte sagsbehandlingstiden væsentligt og samtidig minimere risikoen for yderligere forsinkelser i selve bygge-, anlægs- eller driftsperioden.

Dette skal dog så vidt muligt ske med fornøden hensyntagen til andre hensyn, herunder retssikkerhedsmæssige hensyn, så der findes den rette balance mellem de forskellige hensyn.

Det bærende hensyn bag lovforslaget er at undgå forsinkelser i forhold til igangsættelse og drift af bygge- og anlægsprojekter samt driftsaktiviteter omfattet af lovforslaget § 1.

Det er Advokatrådets opfattelse, at dette formål i mange tilfælde vil kunne opnås på en mindre indgribende måde end ved at anvende de vidtgående bemyndigelser mv., der lægges op til i udkastet til lovforslaget.

Således vil der efter omstændighederne i mange tilfælde – som det også fremgår af eksemplerne i lovforslagets bemærkninger – kunne laves en anlægslov eller lignende, som vil kunne give hjemmel til fx en overdragelse af kompetence, afskæring

af klageadgang, ekspropriation og fravigelse af krav om tilladelser, dispensationer mv.

I bemærkningerne til § 1 i lovforslaget fremgår det, at den foreslåede lov – som udgangspunkt – kun vil finde anvendelse, hvis formålet med det konkrete projekt eller den konkrete aktivitet tilsiger, at *det vil være uhensigtsmæssigt* at gennemføre en anlægslov eller lignende.

Det er Advokatrådets opfattelse, at de vidtgående bemyndigelser, der gives med lovforslaget og den fravigelse af sædvanlig parlamentarisk indflydelse og kontrol, som lovforslaget er udtryk for, kun skal anvendes, hvis det er absolut nødvendigt for at opnå formålet med loven. Derfor bør den foreslåede lov efter Advokatrådet opfattelse kun finde anvendelse, hvis formålet med det konkrete projekt eller den konkrete aktivitet *forspildes*, hvis projektet eller aktiviteten gennemføres ved en anlægslov eller lignende.

Derfor bør det fremgå direkte af lovteksten, at udgangspunktet er, at de omfattede bygge- og anlægsprojekter samt driftsaktiviteter gennemføres ved en anlægslov eller lignende og at loven – og dermed bemyndigelserne – kun kan anvendes i tilfælde, hvor formålet med bygge- og anlægsprojektet eller driftsaktiviteten forspildes ved en konkret anlægslov. Samtidig bør det fremgå af lovteksten, at Folketinget i givet fald forinden skal orienteres om, at bemyndigelserne i lovforslaget bringes i anvendelse. Det er Advokatrådets opfattelse, at en anlægslov kan behandles forholdsvis hurtigt af Folketinget og dermed ikke står i vejen for en hurtig igangsættelse og drift af projekter og aktiviteter omfattet af loven.

Væsentlige nationale forsvarsformål og væsentlige civile beredskabsformål

Det afgørende for, om lovforslagets bemyndigelser finder anvendelse er, om der er tale om bygge- og anlægsprojekter eller iværksættelse af driftsaktiviteter med væsentlige nationale forsvarsformål eller væsentlige civile beredskabsformål.

I lovforslagets bemærkninger er der enkelte eksempler på, hvad der er nationale forsvarsformål og civile beredskabsformål.

I forhold til væsentlighedsvurderingen angives det, at det afhænger af trusselsbilledet på det pågældende tidspunkt og afhænger af et sikkerhedsfagligt og -politisk skøn. Advokatrådet har naturligvis forståelse for, at væsentlighedsbegrebet er dynamisk, men henset til vigtigheden af begrebet i forhold lovforslaget, savnes der nogle mere konkrete eksempler herpå – evt. på formål, som ud fra den nuværende trusselsbillede er henholdsvis væsentlige og uvæsentlige.

Vurderingen

I bemærkningerne til lovforslaget forudsættes det, at ressortministeren skal foretage en række konkrete vurderinger, herunder af, om forudsætningerne for lovens anvendelse er opfyldt og om der er grundlag for at anvende bemyndigelser om fravigelse af regler, afskæring af klageadgang eller ekspropriation. Denne vurdering foretages efter forhandling med forsvarsministeren henholdsvis ministeren for samfundssikkerhed og beredskab.

I bemærkningerne til § 2 i lovforslaget fremgår det, at der ikke gælder formkrav for den forhandling, som skal finde sted. Det eneste, der skal dokumenteres, er, at der har fundet en forhandling sted. Samtidig anføres det, at der ikke foreligger en afgørelse mellem ministerierne i forvaltningslovens forstand.

Advokatrådet finder dette betænkeligt, idet det umiddelbart kan gøre en efterfølgende prøvelse af, om forudsætningerne for at anvende loven/bemyndigelserne er opfyldt, illusorisk. Det vil således være yderst vanskeligt efterfølgende at dokumentere, hvilke konkrete vurderinger, der er lagt til grund for beslutningen om at anvende loven. Derfor er det Advokatrådets opfattelse, at der – med respekt for statens sikkerhed og fortrolighed – i lovforslaget bør stilles krav om, at de konkrete vurderinger, som ressortministeren skal foretage i medfør af lovforslaget, foreligger på skrift.

Solnedgangsklausul

Ifølge § 9, stk. 2, i udkastet til lovforslaget ophæves loven automatisk den 31. december 2028. En sådan solnedgangsklausul er efter Advokatrådets opfattelse af stor retssikkerhedsmæssig betydning henset til de vidtgående beføjelser, som regeringen tillægges ved den foreslåede lov uden sædvanlig parlamentarisk indflydelse og kontrol.

Henset til lovens indgribende karakter er det dog Advokatrådets opfattelse, at solnedgangsklausulen er uforholdsmæssig lang. Det bemærkes i denne forbindelse, at der ved ændringen af epidemiloven i 2020 blev fastsat en solnedgangsklausul, der indebar, at loven udløb inden et år efter vedtagelse.

Med venlig hilsen

Andrew Hjuler Crichton
Generalsekretær